

zította, hogy a terület erősen bolygatott. Az Istálló és a Lovarda között vezető rámpa beton- illetve téglalapozása két helyen (egymástól 4–4,5 m-re): a szögtámfal mellett, valamint szinte közvetlenül a távhővezeték betoncsatornája melletti sávban, jó 1,5 m szélességben teljesen megsemmisítette a rétegeket. Szintén jelentős károkat okoztak a két alapozás között húzódó, modern vízvezető rendszer betonaknái és a hozzájuk tartozó csövek beásása. A korábbi ásatásokhoz hasonlóan ezúttal is kerültek elő a török korhoz tartozó jelenségek. A 6. szelvényben egy ÉK–DNy irányú kőfal erősen roncsolt maradványai kerültek elő, melyek egy kisebb, török kori kerámiával kelezett épülethez tartoztak. Betöltése alapján szintén a török korba tartozott három, egymástól nem messze előkerült szemétdödör is, valamint egy az Árpád-kori árokkal megegyező irányú árok maradványa, melynek sem szélességét, sem mélységét az újkori és modern bolygatások miatt megállapítani nem lehetett, s vonalát is csak három szelvényen keresztül tudtuk követni.

A feltárás második, 2006. március 27. és május 31., illetve július 24. és szeptember 12. közé eső szakaszában a már megkezdett, és az időjárás miatt teljesen ki nem bontott részekben folytattuk a munkát, újabb szelvényeket nyitottunk a terület déli részén, valamint két kisebb szondát a kortinától É-ra. A 2005-ben nyitott szelvényekben a teljes kibontás során a középkori árok rétegeit megbolygató két újabb török gödör, valamint egy török kori bombatölcsér került elő. Az újonnan nyitott részekben a D felé már erőteljesebben mélyülő Árpád-kori árok 13–14. századi anyaggal kelezett betöltési rétegeit bontottuk, valamint több, jól megfogható útréteget dokumentáltunk. A középkori emlékeken kívül újabb török kori gödröket, valamint egy újkori épületet és több téglacsatornát figyeltünk meg. A déli részen a távhővezeték kiváltása, s a régi vezeték betonaknájának és csöveinek elbontása után Ny-i irányba bővítettük a feltárási területet. A vastag modern és újkori feltöltés alatt erőteljesen Ny–DNy felé lejtő, vastag középkori rétegeket fogtunk meg, köztük már egy 1995-ben is észlelt, sok vasat és olvadékot tartalmazó égett, fekete réteget (talán kovácműhely kiöntött szemete), valamint egy vastag, laza, kövekből, kőfaragó-hulladékból álló feltöltést. Az É-i kortinától É-ra lévő területen nyitott két szondában az Árpád-kori árok erősen roncsolt, de még követhető szakasza került elő, amelynek alapján biztossá vált, hogy ezen a részen is teljes feltárással lesz szükség az ide tervezett mélygarázs építésének megkezdése előtt.

MAGYAR KÁROLY

41. Budapest, I. Fortuna utca 4.

Kő

2006. augusztus 10–11. és 15–17. között régészeti szakfelügyeletre került sor a helyszínen (Hrsz.: 6601) távhővezeték és csatorna építése kapcsán. A földmun-

kák 1,5 m mélységben folytak. A munkálatok során 4 K–Ny-i irányú fal jelentkezett. A legdélebbiről kiderült, hogy valószínűleg egy kőfedeles csatorna volt, amelyet egy másodlagosan felhasznált élszedett kővel fedtek le részben. Az ettől É-ra fekvő három fal közül legalább kettő középkori pince alapfala.

ÉDER KATALIN

42. Budapest, I. Szentháromság tér, Mátyás-templom Kő

2006. augusztus–november között a budavári Nagyboldogasszony-templom rekonstrukciójához kapcsolódóan, a templomtól É-ra feltárást, illetve az épülettől NyDNy-ra a szárítóakna kibontása kapcsán megfigyelést végeztünk. A templom É-i falától É-ra, az ásatási terület teljes hosszában, mintegy 2,5–5 m szélességben a legújabbkori közművek által erősen bolygatott, többrétegű, és többsoros temetőrészletet tártunk fel: 154 váz, közöttük női, férfi és gyermek csontváz egyaránt azonosítható volt. Ettől É-ra a területet közművekkel a sziklafelszínig lehatolóan megbolygatták. Az É-i oldalon egy sziklába vágott barlangpince részletét is sikerült feltárnunk, ennek lejárátát már a tavalyi ásatás során megfigyeltük. A templomtól Ny-ra megfigyelhettük, hogy az épület falait a sziklára alapozták. Az É-i (Béla) toronynál, a metszetfalban, a tavalyi ásatás során már észlelt útszinteket sikerült dokumentálnunk. A torony É-i falánál egy a sziklába vágott, középkori leleteket tartalmazó gödör részletét tártunk fel. Ettől É-ra az árokfalból, a templom egyik átépítési periódusából származó festett, faragott köveket emeltünk ki.

Munkatársak: Győző Eszter, Horváth Antónia, Kis Virág.

B. NYÉKHELYI DOROTTYA

43. Budapest, II. Felhévízi utca 5.

U, Ró, Á

2006. április 24. és június 7. között próbafeltárást végeztünk a telek (Hrsz.: 14863/31) mintegy 400 m²-nyi felületén. Feladatunk elsősorban az volt, hogy a terület környezetéből eddig ismert középkori majorság esetleges további részeit feltárjuk, illetve a nagyméretű telken a későbbi építkezésekhez a régészeti rétegek szintviszonyait meghatározzuk. Két K–Ny-i és egy É–D-i irányú szelvényt sorban végeztük a kutatást.

A telek Szépvölgyi úti oldalán az ÉNy-i sarokban gyakorlatilag a modern alapok alatt a sárga altalaj jelentkezett, amelybe újkori gödröt, valamint az újkori temető sírjait vágták bele. A K–Ny-i szelvényt sorban a sötétbarna agyagos újkori kevert sírföld alatt 2–3 rétegben K–Ny irányú újkori sírok kerültek elő. Ezek alatt neolitik (DVK) és Árpád-kori objektumokat bontottunk ki. A 12–13. sz. szelvényben egy újkori pince, a 14–16. sz. szelvényekben az újkori Zwarg mérleggyár épületeinek alapfalai, a 26. sz. szelvényben egy újkori kút került

elő. A korábbi ásatások során megismert rétegrend itt a nagy mennyiségű újkori sír és az épületek miatt nem mutatkozott.

Az É-D-i szelvénytörzshez megfigyelhettük a Szépvölgyi árok felé lejtő kis völgyet. Itt a sárga altalaj felett a fekete, humuszos neolit (DVK) réteg került elő, a déli szelvényekben e felett 50–70 cm vastag sötétbarna humuszos leletanyag nélküli réteg volt. A többi kultúrréteget részben a modern építkezéssel, részben az újkori sírokkal teljesen elpusztították. A sárga homokos altalajba vágva az É-D-i szelvénytörzshez 27 neolit objektumot tártunk fel. A szelvénytörzs legdélibb részében egy újkori pince jelentkezett.

A feltárt területen összesen 67 újkori sírt bontottunk ki. Jellemzően K-Ny tájolásúak voltak, és – elsősorban az É-D-i szelvénytörzshez – jól megfigyelhetően szabályos sorokba rendeződtek. A sírokból réz kegytárgyak, olvasótöredékek, ruhagombok kerültek elő.

A területről szórványosan, ill. kevert rétegekből további őskori, római kori és Árpád-kori, valamint újkori kerámia került elő.

KÁRPÁTI ZOLTÁN – ÉDER KATALIN

44. Budapest, II. Lajos utca 28–34. – Szépvölgyi út 6. – Bécsi út – Sajka utca
Ő, Ró

A műemlék épületeket is magába foglaló telektörzshez (Hrsz.: 14789, 14790, 14791–94), végeztünk régészeti kutatást megközelítőleg 1050 m²-en 2006. szeptember 25. és december 20. között.

A Ny-ról K felé lejtő telken erőteljes vízjárásra utaló nyomokat, illetve a vízfolyás következtében kialakult, apróköves (kavicsos) árok nyomát figyeltük meg. Az esetleges őskori megtelepedésre csak kevés kerámialelet alapján következtethetünk. A terület használata a római kor alatt vált intenzívvé, funkciójának váltása jól elkülöníthető: a kora római időszakban kőalapozású, agyagtégla falú, bizonytalan rendeltetésű épület, illetve épületek álltak itt, majd a Kr. u. 2. sz. végétől temetőként szolgált. A római kor után csupán az újkor folyamán válik ismét számottevővé a terület használata. A temetőrészben összesen 81 sír került elő, ezeknek jelentős része (74) hamvasztásos temetkezés. Két esetben sírkert is előkerült. A habarcsba rakott kövekből készült, 3 m átmérőjű, kör alakú sírkert fala 45–60 cm között ingadozó, egyenetlen vastagságú, a másik sírkert nagyméretű kőhasábokból készült. A temetkezések nem vágják egymást, de erőteljes szintkülönbségeket lehetett megfigyelni. A kedvezőtlen földrajzi viszonyok miatt a temető nem volt hosszú ideig használatban, a sírok többsége szegényes, kevés mellékletű temetkezés. A mellékletek kis száma ellenére 6 sírkő is tartozott a hamvasztásos horizonthoz. A különleges geológiai viszonyokhoz (hordalékos, laza talaj – időszakosan vizes környezet) alkalmazkodva a mészkő sírsztéléket egy tömbből faragott, négyszögletes vagy háromszögletes,

csaplyukkal ellátott mészkőperselyekbe állították. Az ásatási terület É-i oldalán a temető más részeitől természetes árok által elválasztott, elkülönülő helyen sírkamra került elő. 50 cm vastagságú oldalfalainak készítése nem általános: egy sor, terrazzoval lekent kőorra élére állított tegulákat helyeztek, közüket döngölt agyaggal töltötték meg. Az oldalfalakat belül kivakolták, a sírkamra padlóját Ny-K irányban fektetett, 20–25 m széles és 260 cm hosszú, valószínűleg fenyőfából készített deszkákkal borították. A temetkezés megkezdése előtt a terület egy részén épületek álltak. Az ásatási terület ÉK-i részén egy K-Ny-i irányú épületnek két helyisége került elő. Teljes méretük: 9×5,5 m. A Ny-i 5×4,5 m-es belméretű helyiséget határoló, 50 cm vastag falak 70 cm magasságban maradtak meg. A lapjára fektetett, agyagba rakott kőalapozáson állt az agyagtégla fal, ami 12–15 cm vastagságú, 1 láb (kb. 30 cm) szélességű, és kb. 1,5 láb (45–50 cm) hosszúságú téglákból készült. A felmenő fal legmagasabbán 50 cm volt. A Ny-i és a D-i oldalon az agyagfalazat indításánál kisebb kövekből álló töltés húzódtott, amely valószínűleg a gyakori vízfolyásoktól és hordalék mozgásától védte a falat. Mindkét helyiségbe, sőt az épület falaiba is több hamvasztásos és csontvázas sír vágódik. A feltárás során két oltár is előkerült, egy másodlagosan felhasznált, csaknem ép SILVANUS DOMESTICUS feliratú és egy EX VOTO feliratú, töredékes darab.

R. FACSÁDY ANNAMÁRIA

45. Budapest, II. Medve utca 17.
LT, Ró, Á, Kö, Tő

2006. július 17. és szeptember 19. között építkezést megelőző régészeti feltárást folytattunk a (Hrsz.: 13855/2) telken. A 15. sz. épület É-i tűzfalának állagvédelme miatt 5 m széles, K-Ny-i irányú biztonsági sávban nem tártuk fel a telek déli negyedét. A munkaterület gépi lehumuszolása során egyértelművé vált, hogy a teljes felületből csak kb. 100 m²-en nyitathattunk régészeti szelvényeket, az említett biztonsági sávon túl, kb. 10 m É-i mélységig húzódtó újkori pince miatt. Ez az objektum érintette továbbiakban a telek Ny-i szélét is (kb. 50 m²-es felületen). Az ásatás során feltártunk török kori és késő középkori gödröket, középkori épületrészleteket és egy Árpád-kori útfelszínt. Mindkét török kori gödör élelem- vagy terménytároló verem volt, az egyik ovális alakú, ennek oldalát sárga agyaggal tapasztották ki, a másik téglalap alakú, ennek oldalát és alját deszkabélelés fedte. A gödrök alján 50–80 cm vastag használati réteget találtunk (16. sz. második fele), amikor a gödröt már nem használták, 15. századi kerámiát tartalmazó humusszal töltötték fel. A feltárható felületet szinte teljesen elfoglalta egy 16. sz. első feléből származó könnyűszerkezetes ház alapozása. Az alapozás három-négysoros, szárazon rakott kőfal, amely az omladék vizsgálata alapján (vörösre égett patics, sárga agyag és elszenesedett fa) valószínűleg fa-, vályogfalú vagy